

UYARI : Aşağıda yer alan doküman “Frontier Finance Project – Draft Environmental Review Framework” başlıklı İngilizce dokümanın Türkçe çevirisi bilgi olarak hazırlanmış olup, çeviriden kaynaklanan uyumsuzluk olması durumunda “İngilizce” olan orjinal doküman dikkate alınmalıdır.

TÜRKİYE

FRONTIER FINANCE (ÖNCÜ FİNANSMAN) PROJESİ (P147183)

‘TASLAK’

ÇEVRESEL DEĞERLENDİRME ÇERÇEVE DOKÜMANI

**TURKIYE SINAI KALKINMA BANKASI
TURKEY INDUSTRIAL DEVELOPMENT BANK**

Tarih: XXX, 2014

ÇEVRESEL DEĞERLENDİRME DÜZENLEMELERİ

A. Tarihçe

1. İki proje komponentine Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB) tarafından Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri (KOBİ'leri) ve ihracata dayalı Orta Ölçekli İşletmeleri (OBİ'leri) hedefleyen katılım bankaları ve faktöring kuruluşları aracılığıyla aracılık edilecek, 250 milyon USD sağlayacaktır. Finansal Aracı Kurum olan TSKB, Katılımcı Finans Kuruluşları (KFK) olarak tanımlanan katılım bankalarına ve faktöring kuruluşlarına DB fonlarını kullanarak fon devredeceğinden/ finans sağlayacağından, projenin Çevresel Kategorisi F1'dir.

2. Komponent 1 İslami finansmana, Komponent 2 ise faktöringe odaklanacaktır. TSKB KFK'leri TSKB ve Dünya Bankası arasında kararlaştırılmış olan kriterlere göre ve Dünya Bankası'nın onayı olacak şekilde seçecektir. Seçilen KFK'ler sırayla özel KOBİ'lerine ve OBİ'lerine, projenin nihai lehtarlarına, alt finansman sağlayacaktır. KFK'ler, mutabık kalınmış seçim kriterlerine göre seçilen alt lehtarların riskini üstlenecektir. TSKB sadece seçilen KFK'lere karşı riske sahip olacak ve KFK'lerin riskini üstlenecektir.

3. Sektörel kısıtlamalar olmayacak ve deformasyonlardan kaçınmak için finansman pazar koşulları kapsamında sağlanacaktır. İslami finansman olması halinde, ön görüşmeler katılım bankasının KOBİ'leri/ OBİ'leri TSKB adına finanse ettiği bir temsilcilik sözleşmesi olan Wakala yapısına işaret eder. Katılım bankası TSKB için bir temsilci gibi hareket ederek onun adına yatırım yapar ve KOBİ'lerin/ OBİ'lerin yükümlülüklerini yerine getirememesi durumunda TSKB'ye geri ödemek üzere bir teminat (Kafalah (Garanti) anlaşması) sunar. Ancak, Murabaha (*Usuary*) yapısı seçeneği – TSKB fonlarının KFK'ye devrinin emtia bazlı alış ve satış işlemleriyle gerçekleşmesi - de bir olasılıktır. Kabul edilen tüm yapılar KFK'nin Şeriat heyetinin onayına tabi olacaktır.

4. Projenin planlanan kapsamına bağlı olarak etkin olan tek koruma politikası OP 4.01'dir (çevresel değerlendirme) ve proje çerçevesindeki belli yatırımlar proje uygulamaya koyuluncaya kadar tanımlanmayacağından, FI bankasını ilgili çevresel değerlendirme prosedürleri konusunda yönlendirmek için İşletim Kılavuzu kapsamında bir çevre koruma değerlendirme çerçevesi hazırlanmıştır.

5. Alt lehtarların ve onların alt projelerinin çevreyle ilgili konularına alt finans çevre uygunluk değerlendirmeleriyle değinilecektir. Çevresel değerlendirmeleri hem Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (ÇŞB) Çevresel Değerlendirme Mevzuatına hem de DB Çevresel Değerlendirme (OP 4.01) ve Fiziksel/ Kültürel Varlık (OP 4.11) gerekliliklerine göre yürütülecektir.

6. Çevresel etki değerlendirmesi süreci teklif edilen alt projelerin muhtemel olumlu ya da olumsuz etkilerini belirlemek; çevreye zarar verebilecek (örneğin inşaat ve azaltma önlemleriyle) olumsuz etkileri önlemek ya da en aza indirmek için alınacak önlemleri değerlendirmek ve alt proje uygulamasının gözetimi ve denetimi amacıyla gerçekleştirilmektedir.

7. Öncü Finansman Projesi altındaki alt finansmanlar KFK'ler tarafından işbu bölümde tanımlanan süreçleri kapsayan çevresel değerlendirme sürecine tabi tutulmalıdır. Ancak, projenin başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesinden TSKB sorumlu olacaktır. KFK'ler, alt lehtarların/ alt projelerin çevresel sınıflandırılmasından ve her alt finansman ve alt proje teklifine çevresel etki değerlendirmesinin ve yerel makamlardan alınmış izin belgesinin dâhil edilmesini sağlamaktan sorumlu olacaktır.

8. İlk tarama adımı olarak, KFK'ler aşağıda verilen tipteki alt proje tekliflerini işbu proje altında GEÇERSİZ olarak tanımlamalı ve reddetmelidir:

(a) A Kategori¹ projesiyse;

(b) alt proje işbu doküman Ek 2 listesindeyse;

(c) alt proje Barajların Güvenliği konusundaki DB politikasını (OP/BP 4.37) tetikliyorsa, yani proje bir barajın yapımı ya da rehabilitasyonu ile ilgiliyse ya da proje hedeflerine ulaşılması mevcut bir baraja bağlıysa;

(d) alt proje Doğal Yaşam Alanları konusundaki DB politikasını (OP/BP 4.04) tetikliyorsa, yani projenin yeri doğal koruma alanındaysa ya da proje faaliyetleri doğal yaşam alanları (kritik ve kritik olmayan doğal yaşam alanları) üzerinde değişimlere neden olacaksa

(e) alt proje Uluslararası Suyolları ile İlgili Projeler konusundaki DB politikasını (OP/BP 7.50) tetikliyorsa, yani yatırım uluslararası bir su yolundaki suyun OP/BP 7.50'de belirtildiği şekilde, kullanımını ya da kirlenmesini ya da kalitesini ya da miktarını başka bir şekilde etkiliyorsa². Türkiye'de uluslararası OLMAYAN (OP 7.50'yi tetiklemeden) su yolu olarak tanımlanmış olan su yolları şunlardır: Susurluk, Kuzey Ege, Gediz, Küçük Menderes, Büyük Menderes, Batı Akdeniz, Antalya, Sakarya, Batı Karadeniz, Yeşilirmak, Kızılırmak, Konya Kapalı, Doğu Akdeniz, Seyhan, Ceyhan, Doğu Karadeniz, Burdur, Afyon, Orta Anadolu ve Van; ya da

(f) alt proje Gayri İrادی Yeniden İskân konusundaki DB politikasını (OP/BP 4.12) tetikleyecek bir gayri iradi arazi istimlakini ya da ilgili gayri iradi yeniden iskân destekliyorsa.³

9. Alt projelerin finansmanı için KFK'lere alt proje sponsorları Türk Hükümeti'nden gerekli tüm çevre izinlerini ve çevre uygunluk belgelerini aldıktan sonra başvurulacağı dikkate alınmalıdır. Yatırımları içeren, Türk ÇED Mevzuatı Ek I kapsamına giren, alt projeler için proje

¹ DB sınıflandırması Bölüm B'de tanımlanmıştır.

² Uluslararası su kütlesi şöyle tanımlanmıştır: (i) iki ya da daha çok devlet arasında sınır oluşturan nehir, kanal, göl ya da benzeri su kütlesi ya da iki ya da daha çok devlet arasında akan nehir ya da yüzey suyu kütlesi; (ii) bir su yolunun kolu olan akarsu ya da yüzey suyu kütlesi ve (iii) iki ya da daha çok devletle sınırlı ya da tek bir devlet içindeyse açık deniz ve diğer devletler arasında gerekli bir iletişim kanalı olarak bilinen koy, körfez, boğaz ya da kanal – ve bu sulara akan nehirler.

³ OP/BP 4.12 “Banka destekli yatırım projelerinden ve (a) (i) yer değiştirme ya da barınma kaybıyla; (ii) kazanç ya da kazanç erişim kaybıyla; ya da (iii) etkilenen kişi başka bir lokasyona taşınmak zorunda kalsın veya kalmayın, gelir kaynağı ya da geçim kaynağı kaybıyla sonuçlanan istimlaklerden; ya da (b) yeri değişen kişilerin geçim kaynakları üzerinde olumsuz etkiye neden olacak şekilde yasal olarak belirlenmiş parklara ve koruma alanlarına gayri iradi erişim kısıtlamasından kaynaklanan doğrudan ekonomik ve sosyal etkileri” kapsar. Politika, “finans kaynağından bağımsız olarak gayri idari yeniden iskânla sonuçlanan (a) Banka destekli projeye doğrudan ve önemli ölçüde ilişkili olan, (b) proje dokümanlarında ortaysa koyulan hedeflerine ulaşmak için gerekli olan ve (c) projeye eşzamanlı olarak yürütülen ya da yürütülmesi planlanan tüm proje bileşenleri için geçerlidir.” Son olarak, politika aynı zamanda alt proje uygulamasından kısa süre önce ya da alt projenin amaçları için gerçekleştirilen arazi istimlakine ilişkin geçerlidir.

ÇED'inin onaylandığını gösteren ÇŞB(Çevre ve Şehircilik Bakanlığı)'nin "ÇED Pozitif Kararı" olmalıdır. Türk hukuku Ek II kapsamına giren projeler için ilgili ÇŞB İl Müdürlüğü'nden "ÇED gerekli değildir" kararı alınmalıdır. Eğer proje "Ek Harici" bir projeyse Türk uygunluk belgesine ihtiyaç yoktur.

10. Tüm Türk çevresel gerekliliklerin karşılandığı tespit edildikten ve uygunluk belgeleri alındıktan sonra, KFK'ler OP 4.01'ye göre projeyi DB sınıflandırmasına (Kategori A, B ya da C) göre taramalıdır. Bu taramadan sonra, eğer alt proje DB kriterlerine göre Kategori A olarak sınıflandırılmışsa o zaman alt lehtara finansman için uygun olmadığı belirtilmelidir. Sadece Kategori B ya da Kategori C kapsamına giren projeler için işbu proje altında finansman sağlanabilir.

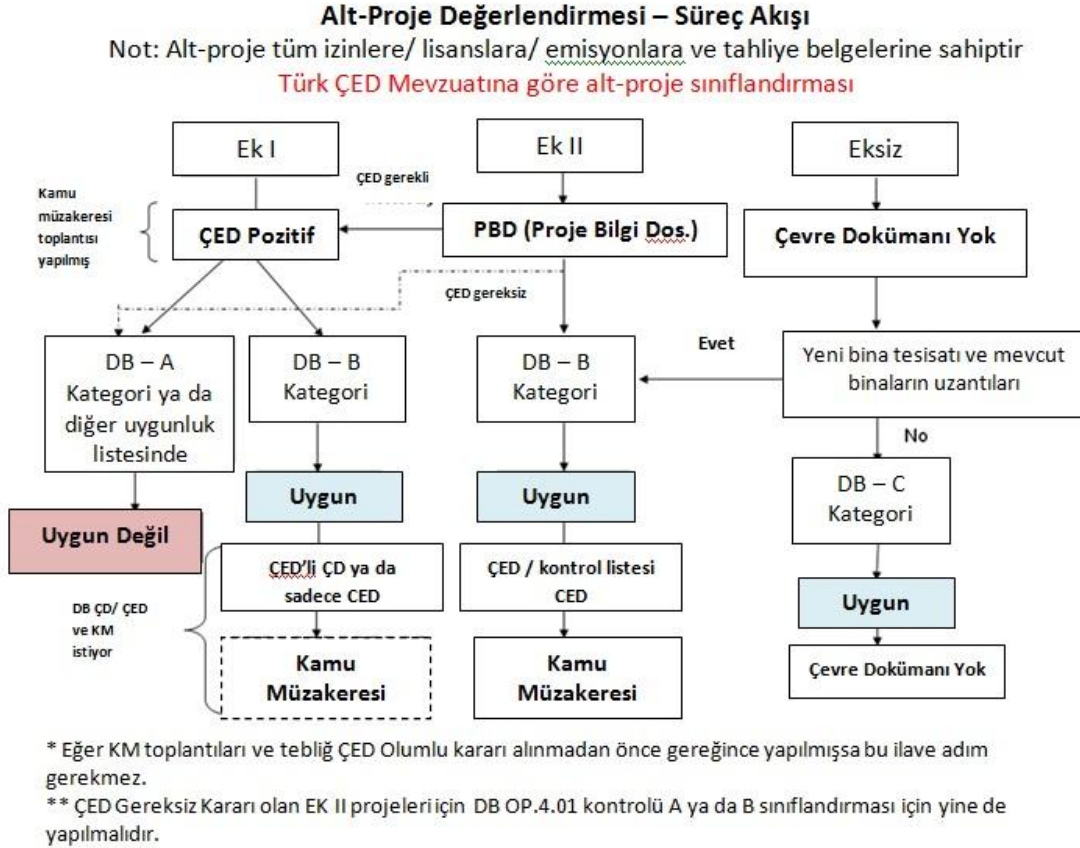
11. Kategori B olarak sınıflandırılan projeler için, projenin mahiyetine göre OP 4.01'e göre kısmi ÇED ya da Çevre Yönetim Planı (ÇYP) hazırlanması gerekebilir. Kategori B olarak sınıflandırılan alt projeler için aşağıda belirtilen üç durumdan biri geçerli olacaktır:

(a) Eğer Kategori B alt projesi Türk ÇED Mevzuatına göre EK I kapsamına giriyorsa, uygunluk için ÇŞB'ye Türkçe ÇED raporu gönderilmelidir. Söz konusu projeler için OP 4.01 kapsamında kısmi (Çevresel Değerlendirme)ÇD gerekmesi beklenir. KFK mevcut ÇED'i kontrol etmeli ve OP 4.01'e göre DB gerekliliklerini karşılayıp karşılamadığını ya da doldurulması gereken eksiklikler olup olmadığını belirlemez. Burada, gerçekleşmesi yüksek ihtimal olan eksikliklerin gerekli tüm hafifletme ve denetim önlemlerini açık ve somut bir şekilde özetleyen açık bir Çevre Yönetim Planı ve ÇED dokümanı üzerinde ilave kamu müzakeresi ihtiyacı olabileceğine dikkat edilebilir. KFK'ler alt lehtarları bu eksikliklerin mahiyetiyle ve DB gerekliliklerini karşılamak için hangi ilave çalışmaların gerekeceğiyle ilgili olarak bilgilendirecektir.

(b) Eğer B alt projesi Türk ÇED Mevzuatına göre EK II kapsamına giriyorsa, uygunluk için ÇŞB'nin ilgili İl Müdürlüğü'ne ÇED yerine Proje Bilgi Dosyası (PBD) gönderilmelidir. Söz konusu projeler için OP 4.01 kapsamında Çevre Yönetim Planı (ÇYP) gerekmesi beklenir. Proje Bilgi Dosyası KFK tarafından incelenecek ve DB'nin ilave gereklilikleri belirlenecektir. Türk Ek II projeleri için ÇŞB, ÇYP ve kamu müzakeresi istemediğinden bunların alt proje sponsorları tarafından yerine getirilmesi gereken eksiklikler olarak tanımlanmaları beklenir.

(c) Eğer Kategori C alt projesi Türk ÇED Mevzuatına göre ne Ek I ne de Ek II kapsamına girmiyorsa (yani "ÇED kapsam dışı" projesiyse) büyük olasılıkla mevcut çevresel dokümantasyon olmayacaktır. Yine, alt proje sponsorunun DB gerekliliklerini karşılamak için basit bir ÇED hazırlaması ve kamu müzakeresi düzenlemesi gerekecektir.

12. Eğer alt proje Kategori C olarak sınıflandırılmışsa, DB'ye ait OP 4.01 altında çevresel dokümantasyon gerekmeyecektir. Bu tür projelerin de Türk sistemine göre "ÇED kapsam dışı" projeleri olmaları dolayısıyla çevresel raporların hazırlanmamış olması beklenir (bakınız aşağıdaki şekil).

13. Alt projelerin çoğunun hâlihazırda mevcut ve çalışır durumda olan tesislerin genişletilmesini, modernizasyonunu ya da kapasite artışı kapsamında öngörülür. Bu durumda çevresel tarama ve inceleme prosedürü yeni yatırıma odaklanacaktır. Türk ÇED mevzuatına göre kapasite artışı yeni yatırımla aynı şekilde işlem görür, böylece artan kapasitenin ölçeği yatırımın Ek I kapsamına mı yoksa Ek II kapsamına mı girdiğini belirler. Benzer şekilde, DB ÇED Kategorisini (A, B, ya da C) tayin etmek için yapılan tarama mevcut tesisten/ işlemde ziyade teklif edilen yeni yatırıma odaklanacaktır. Ancak, KFK Tarama Formlarını kullanarak mevcut tesisin/ işlemin Türk çevresel mevzuatına uygun olduğunu ve gerekli tüm lisansları ve izinleri almış olduğunu tespit etmelidir (bakınız Ek I, ilk form).

14. En önemli konu KFK'lerin DB tarama kriterlerine göre yapacağı tam tarama olacaktır. Tarama süreci sırasında KFK'ler TSKB'den ve/veya DB'den tavsiye isteyebilir (bakınız Ek I, ikinci form).

15. Gayri İradi Yeniden İskân konusundaki DB politikasını (OP 4.12) tetikleyen projeler finansman için uygun değildir. Dolayısıyla, elde bulunan mevcut arazi parçaları üzerinde gerçekleştirilecek

tüm inşaat işleri için bir yatırım taramasıyla lokasyonların hiç kimse tarafından ekonomik faaliyetler için işgal edilmiş olmadığını ya da kullanılmadığının teyit edilmesi gerekecektir. Yeni alınacak arazi üzerinde gerçekleştirilecek tüm inşaat işleri için bir yatırım taramasıyla 1) arazinin piyasada alan razı satan razı işlemiyle – satıcının satmayı reddetme ve fiyat üzerinde pazarlık etme hakkının olduğu işlem - alınmış olduğunu ve 2) lokasyonların hiç kimse tarafından ekonomik faaliyetler için işgal edilmiş olmadığını ya da kullanılmadığının teyit edilmesi gerekecektir.

16. Mevcut fabrika binalarının belli inşaat işleri potansiyel olarak tarihi bir bölgede olabileceğinden, bu yatırımlar için Bankanın Fiziksel Kültürel Kaynaklar hakkındaki koruma politikası (OPO/BP 4.11) geçerlidir. Kültürel miras da dahil, kültürel varlık konuları için, Türk yasalarının ve mevzuatlarının uygulanmasından yerel belediye sorumludur. Eğer alt proje Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın envanterinde bulunan bir bölgede bulunuyorsa, hafifletme ve denetim önlemleri ÇED dokümanında detaylı olarak belirtilecektir. Buna ilave olarak, şans eseri bulunanlarla ilgili prosedürler inşaat sözleşmelerinin ekinde verilecek olan alt proje ÇYP'lerinde detaylandırılmış olacaktır. Bu tür meselelerin değerlendirilmesi yüklenicinin şans eseri buluntuları arama ve çekişmeli lokasyondaki inşaat işinin derhal durdurma ve şans eseri buluntu olması halinde sorumlu makamları uyarma yükümlülüklerini kapsayan iş sözleşmelerinde belirtilmiş olacaktır. Kültürel varlıkların korunmasıyla ilgili ulusal mevzuatlar katı olduğundan, DB koruma politikalarından ilave gereklilikler çıkacağı beklenmemektedir.

17. Çevresel gereklilikler oluşturulduktan ve öneriler alt projelerle birleştirildikten sonra, KFK teklif edilen alt finansman paketini değerlendirmeye alacaktır. Düzenleyici kurulların oluşturduğu çevresel yükümlülüklerle ve DB koruma gerekliliklerine bağlılık KFK'ler tarafından izlenecektir.

B. Çevresel Değerlendirme Prosedürleri ve Tarama Kategorileri

Türk ÇED Mevzuat Gereklilikleri

18. Önemli olumsuz çevresel etki yaratma potansiyeli olan yatırım projeleri ÇŞB'nin Çevresel Etki Değerlendirmesi Mevzuatına göre ÇED Raporlarının ve Proje Bilgi Dosyasının (PBD) hazırlanmasına tabidir.

19. Proje Bilgi Dosyaları, ÇED Mevzuatı **Ek II**'de listelenen ve Türkiye'nin 81 ilinde bulunan İl Çevre Müdürlüklerine sunulan projeler için geçerlidir. İl Çevre Müdürlükleri tarafından "ÇED Gerekli" ya da "ÇED Gerekli Değil" kararı verilir. Eğer nihai karar "ÇED Gerekli" ise, aşağıdaki paragrafta belirtilen tam ÇED prosedürü uygulanır.

20. Tam ÇED'ler, ÇED Mevzuatı **Ek I**'de listelenen ve ÇŞB'ye sunulan projeler için geçerlidir. Aşağıda tanımlanan kapsam belirleme ve değerlendirme aşamalarından sonra ÇŞB tarafından "ÇED Pozitif" ya da "ÇED Negatif" kararı verilir.

21. ÇED süreci proje ve etki alanının karakteristiklerini ve potansiyel çevresel etkilerini ve ÇŞB hafifletme önlemlerini özetleyen kısa bir rapor (ÇED Başvuru Dosyası) sunulmasıyla başlar. Sonra, ÇŞB'nin ÇED Genel Müdürlüğü, İzin ve Denetim, proje sahibinin ve ÇED raporunu

hazırlayacak olan danışmanın da dahil olduğu ilgili resmi ve gayri resmi kurumlardan bir **Kapsam Belirleme ve Değerlendirme Komitesi** (Kapsam Belirleme ve Değerlendirme Komitesine katılan kuruluşlar aynıdır) oluşturur. Bu komitenin oluşturulmasıyla kapsam belirleme aşaması başlar. ÇED Uygulama Dosyası ÇŞB'ye sunulduktan sonra, ilgili tamamlayıcı yetkililerden oluşan Kapsam Belirleme ve Değerlendirme Komitesi oluşturulur ve Kamu Katılım Toplantısı ve Kapsam Belirleme Toplantısı tarihi belirlenir. **Kamu Katılım Toplantısı** gerekli düzenlemelerle yürütülür ve bundan sonra **Kapsam Belirleme Toplantısı** düzenlenip **“Özel Format”** verilir. Özel Format verilirken kamu katılım toplantısı sırasında ortaya çıkan tüm konular dahil edilir. ÇED raporu bu formata göre hazırlanır ve Taslak Nihai ÇED ÇŞB'ye sunulur. Sonra Taslak Nihai Rapor, İnceleme ve Değerlendirme Komitesinin yorumlarına dayanarak sonuçlandırılır. Nihai ÇED Raporu ilgili İl Çevre Müdürlüğünde 10 iş günü süreyle halka açılır. Rapor üzerinde önemli bir yorum alınmazsa, ÇŞB tarafından “ÇED Pozitif” kararı verilir. Dahası, nihai ÇED Raporu ÇŞB'nin resmi internet sayfasında duyurulur.

DB Çevresel Tarama Prosedürleri (OP 4.01'den)

22. Banka, gereken çevresel değerlendirmenin uygun kapsamını ve tipini belirlemek için DB finansmanı için teklif edilen her projenin çevresel taramasını üstlenir. Banka teklif edilen projeyi tipine, yerine, hassasiyetine ve ölçeğine ve potansiyel çevresel etkilerinin mahiyetine ve büyüklüğüne göre aşağıdaki kategorilerden birine sınıflandırır.

(a) **Kategori A:** Teklif edilen projenin hassas, çeşitli ya da örneği görülmemiş olumsuz çevresel etkileri olması muhtemelse o proje Kategori A olarak sınıflandırılır. Bu etkiler fiziksel çalışmaların yapılacağı bölgelerden ya da tesislerden daha geniş bir alanı etkiliyor olabilir. Kategori A projesi için çevresel değerlendirme projenin potansiyel negatif ve pozitif çevresel etkilerini inceler, bunları uygulanabilir alternatifleriyle (“projesiz” durum dahil) karşılaştırır ve olumsuz etkileri önlemek, en aza indirmek, hafifletmek ya da telafi etmek ve çevresel performansı iyileştirmek için gereken önlemleri önerir. Kategori A projesi için rapor (genellikle tam ÇED) hazırlanmasından kredi alan sorumludur.

(b) **Kategori B:** Teklif edilen projenin insan popülasyonu ya da çevresel olarak önemli alanlar – sulak araziler, ormanlar, otlaklar ve diğer doğal yaşam alanları dahil – üzerindeki potansiyel olumsuz çevresel etkileri Kategori A projelerin potansiyel olumsuz çevresel etkilerinden daha azsa o proje Kategori B olarak sınıflandırılır. Bu etkiler bölgeye özeldir; geri döndürülemeyenler varsa da azdır ve çoğu zaman hafifletici önlemler Kategori A projeler için olduğundan daha kolay tasarlanabilir. Kategori B proje için çevresel değerlendirmenin kapsamı projeden projeye değişebilir; ama Kategori A değerlendirmesinden daha dardır. Kategori A gibi o da projenin potansiyel negatif ve pozitif çevresel etkilerini inceler ve olumsuz etkileri önlemek, en aza indirmek, hafifletmek ya da telafi etmek ve çevresel performansı iyileştirmek için gereken önlemleri genellikle ÇED, ön-ÇED, kontrol listesi vs.

(c) dahilinde önerir. Bazı Kategori B projeleri için Çevre Yönetim Planı ya da başka bir araç (örn. çevresel denetim) yeterli olabilir.

(d) **Kategori C:** Teklif edilen projenin minimal ya da hiç olumsuz çevresel etkileri olması beklenmiyorsa o proje Kategori C olarak sınıflandırılır. Kategori C projesi için tarama dışında çevresel değerlendirme faaliyeti gerekmez.

23. Şuna dikkat edilmelidir ki; yeni binaların tesisatı ve mevcut binaların uzantıları Türk ÇED sistemine göre genellikle “Eksiz-ÇED Kapsam Dışı” projeler olarak işlem görürler; ancak bunlar DB tarafından Kategori B olarak sınıflandırılabilir. Böyle durumlarda yukarıda belirtildiği gibi, Türk yasalarına göre çevresel dokümantasyon gerekmez; ama OP 4.01 gerekliliklerini karşılamak için basit bir ÇYP hazırlanmalıdır.

24. Sadece makine/ ekipman değişim işlerini kapsayan yenileme işleri de - ortaya çıkan atıklar, salınan emisyonlar, tahliye edilen atık sular vs. bu yenileme prosesinin sonucu olarak önemli ölçüde değişmiyorsa - Türk ÇED sistemi altında “Eksiz-ÇED Kapsam Dışı” projeler olarak işlem görürler ve DB koruma politikaları gereği Kategori C olarak sınıflandırılabilirler.

25. Yine, KFK’leri ilgilendiren mevcut tesisler için de çevresel durum tespiti çalışmaları yapılması önemlidir. KOBİ/ OBI’lerin türüne (üretim, proses vs. türü) ve ölçeğine göre farklı çevresel izinlerin mevcut olup olmadığı KFK tarafından kontrol edilmelidir. Eğer sanayi tipi ‘Sanayiden Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Mevzuatı’ kapsamına giren hava emisyonlarına sahipse, o zaman geçerli bir hava emisyon izni olmalıdır; eğer sanayi bir tür atık su (yerel ve/veya endüstriyel) üretiyorsa o zaman Su Kirliliği Kontrol Mevzuatına tabidir ve geçerli bir su tahliye (ya da kanalizasyon bağlantı) izni olmalıdır; eğer sanayide tehlikeli atık depolaması söz konusuysa o zaman atık depolama vs. ile ilgili izinler yürürlükte olmalıdır.⁴ KFK aynı zamanda başvuru sahibinin durumunu ‘Çevre yasasına Uygun İzinler ve Lisanslar’a göre kontrol etmeli, başvurunun bu mevzuata tabi olup olmadığını kontrol etmeli ve eğer tabiyese entegre çevre elektronik izninin alındığı tarihi sormalı/ belgelemelidir.

26. Aşağıdaki nehir havzalarında besleme/ tahliye işlemlerini kapsayan alt projeler finansman için uygun olacaktır: Susurluk, Kuzey Ege, Gediz, Küçük Menderes, Büyük Menderes, Batı Akdeniz, Antalya, Sakarya, Batı Karadeniz, Yeşilirmak, Kızılırmak, Konya Kapalı, Doğu Akdeniz, Seyhan, Ceyhan, Doğu Karadeniz, Burdur, Afyon, Orta Anadolu ve Van.

C. Kamu Müzakeresi ve Tebliğ

27. Kategori A projeleri finansman için uygun olmayacağından, DB Kategori A projelerinin kamu müzakeresi ve tebliğ politikaları işbu dokümanda tartışılmayacaktır.

28. Eğer proje Kategori B ise ve Türk ÇED mevzuatına göre Ek I olarak işlem görüyorsa, ÇED raporu hazırlandığı sırada, ÇED sürecinin ilk aşamalarında kamu müzakere toplantısı düzenlenmiş demektir. Türk ÇED mevzuatına göre Kamu Katılım Toplantısı ÇŞB’nin internet

---

⁴ Bunlar, Çevre Kanunu altında farklı mevzuatlarla tanımlanan çevre izin örneklerinden sadece bazılarıdır. Başvuru sahibi tarafından sağlanan hizmetlerin türünün ve ölçeğinin incelenmesi ve ilgili tüm çevre izinlerinin kontrol edilmesi önemlidir.

sayfasında, yerel ve ulusal gazetelerde, broşürlerle, duyurularla ve kamu bilgilendirmeleriyle (toplantı tarihinden en az 10 gün önce) ilan edilir. Kamu müzakere toplantısı sırasında danışman tarafından halka kısa ve anlaşılır bir sunum yapılır ve ÇED hazırlık sürecine dahil etmek üzere katılımcıların görüşleri alınır. Ayrıca, ÇED kararı verilmeden önce, ÇED raporunun taslak nihai versiyonu halka açıklanır. “ÇED Pozitif” ya da “ÇED Negatif” kararı verilmeden ve nihai rapor sonuçlandırılmadan önce halktan alınan tüm yorumlar dikkate alınır. Bu kamuya tebliğ ve müzakere yöntemi DB’nin Kategori B projeleri gerekliliklerini karşılamak için yeterli görülmektedir. Dolayısıyla, bu durumda Türk kanunlarına göre gereken müzakere ve tebliğ faaliyetleri dışında ilave bir işleme gerek yoktur.

29. Eğer proje Kategori B ise ve Türk ÇED mevzuatına göre Ek II olarak işlem görüyorsa ve eğer PIF hazırlanmışsa, o zaman Türk kanunlarına göre kamu müzakere toplantısı gerekmez ve DB politikalarına uygunluk için kamu müzakere toplantısı düzenlemek gerekir. Ayrıca, alt proje uygulamaya alınca gerçekleşecek etkileri ve hafifletici faaliyetleri özetleyen bir dokümanın (bu doküman taslak ÇED ya da aynı bilgileri veren bilgilendirici bir doküman olabilir) önceden (kamu müzakere toplantısından yaklaşık 3-4 hafta önce) halka açıklanması (internet sayfasında ve basılı kopya olarak, yerel dilde) gerekir. Bu bilginin ilgilendiği düşünülen tüm taraflara etkin bir şekilde yayılması için bu çevre dokümantasyonunun tebliğiyle ilgili gerekli duyurular, tüm uygun kitle iletişim araçlarıyla yapılmalıdır.

30. Eğer proje Kategori B ise ve Türk ÇED mevzuatına göre “Eksiz-ÇED Kapsam Dışı” olarak işlem görüyorsa, o zaman yine OP 4.01’ye uygunluk için hazırlanması gereken taslak ÇYP(Çevre Yönetim Planı) üzerinde kamu müzakeresi düzenlemek gerekecektir. KFK, alt teklifin sahibiyle birlikte, yerel koşullara dayanarak bu kamu müzakeresinin şekline karar verecektir. Bazı durumlarda bu kamuya açık bir toplantı olurken bazı durumlarda proje ve taslak ÇYP ile ilgili bilgileri açıklayıp halktan gelecek yorumları istemek şeklinde bir prosedür daha uygun ve etkili olabilir.

31. İlave olarak, KFK ilgili çevre dokümantasyonunu (ÇED, vs.) DB’ye iletilmek üzere TSKB’ye resmi olarak ilettiğinde, DB raporu InfoShop’u yoluyla erişime açar. Ön değerlendirme sürecinden sonra, TSKB ilgili durum tespiti ve çevre ve sosyal dokümantasyonunu sık ilerleme raporları aracılığıyla DB ile paylaşır.

32. Kategori C için belirli müzakere/ tebliğ gereklilikleri yoktur.

D. Çevresel Değerlendirme Süreci (KFK’ler, TSKB ve DB)

33. Tüm alt lehtarlar Türk çevre makamlarından (ÇŞB ya da ilgili ÇŞB İl Müdürlüğü) gerekli çevre uygunluk belgelerini aldıktan sonra finansman için KFK’ye başvuracaktır. Alt projelerin DB taramasını yapmak KFK’nin sorumluluğudur. DB’nin KFK’lerin her birine sunulan ilk beş alt proje başvurusu için yediemin yükümlülüklerini yerine getirmesi için KFK’ler DB’nin “ön değerlendirme” dayanağı için alt proje hakkında TSKB’ye - alt proje için önerdiği sınıflandırma (Kategori B ya da C) ve İşlem Kılavuzunda detayları verilen DB gerekliliklerini karşılamak için yapılması gereken ilave faaliyetlerle ilgili alt lehtara vermeyi önerdiği tavsiyelerle birlikte - bilgi sağlayacaktır. TSKB ilk 5 başvuru sahibi için çevre dokümantasyonunu değerlendirdikten

sonra, tüm dokümanları nihai değerlendirme için DB'ye gönderecektir. Bu "pilot" sürecin ardından, eğer TSKB ve DB mutabık kalırlarsa, DB tarama ve çevresel değerlendirme sürecini "değerlendirme sonrası" esasına göre anlık denetime çevirecektir. TSKB 'ön değerlendirme' prosedürlerine ilgili KFK ile birlikte alt finansman anlaşmalarıyla ayrı ayrı karar verebilir.

34. Taramadan sonra, DB sınıflandırmasına göre, DB koruma politikalarına (esas olarak OP 4.01) göre eksiklikler/ uygunsuzluklar olup olmadığını belirlemek için KFK çevre dokümantasyonunun kalitesini incelemelidir. Eğer eksiklikler varsa, KFK alt lehtardan ilave işlemler (dokümantasyon, kamu müzakeresi vs.) istemelidir. Yani, ÇED varsa, KFK tüm etkilerin ve ilgili hafifletme önlemlerinin denetim gereklilikleriyle birlikte dokümanda açıkça ifade edilip edilmesini kontrol etmelidir. Eğer ÇED ya da PIF açık bir ÇYP'yi kapsamıyorsa, KFK alt lehtardan ilave dokümantasyon istemelidir.

35. Mevcut bir tesis için yenileme, ekipman/ makine alımı gerektiren başvurular ve Kategori C olarak sınıflandırılan projeler için KFK ilgili tüm çevre izinlerini/ lisanslarını/ bilgilerini alt lehtardan toplayacak ve ön değerlendirme süreci kapsamında, KFK bunları diğer başvuru evraklarıyla birlikte TSKB'ye teslim edecektir.

36. Denetim konularıyla ilgili olarak, onayların verilmesiyle ilgili tüm koşulların yerine getirildiğinden emin olmak için, KFK'ler alt projenin uygulamaya alınmasını denetleyecektir. TSKB bu sürecin tüm KFK'lere uygunluğunu denetleyecektir.

37. Çevresel değerlendirmeleri ve inceleme prosedürleri DB denetim heyetlerinin plansız (ad hoc) değerlendirme sonrası incelemesine tabi olacaktır. DB tüm alt projeleri inceleme ve sonradan değerlendirme yetkisine sahip olacaktır. Değerlendirmelere göre; taramalar sürekli ve doğru olarak gerçekleştirilmiş, yapılan işin kalitesi yeterli, onay verilmesi ile ilgili tavsiyeler izlenmiş, tüm dokümantasyon uygun şekilde dosyalanmış ve kaydedilmiş ve Türk yetkililerinin ön onay ve son değerlendirme koşulları karşılanmış olacaktır. Uygulamaya alma sırasında, DB heyetleri tüm tarama sürecine ve seçilen alt lehtar/alt projeler için çevre önerilerinin uygulanmasına nezaret edecektir. DB denetim ekibi aynı zamanda çevre dokümantasyonunu plansız bir şekilde inceleyecektir. Dolayısıyla tüm bu dokümanlar KFK'lerle birlikte saklanmalı ve talep üzerine TSKB'ye ve/veya DB'ye iletilmelidir.

38. Finansman programının aksamalara maruz kalmadığından emin olmak için KFK'lerin çevresel değerlendirme prosedürlerini uygun şekilde yerine getirecek yeteneklere sahip olması çok önemlidir. Bu yüzden, KFK'lere eğitim sağlamak ve uygulamaya alma sırasında onlara nezaret etmek için ilgili TSKB ekibinden DB politikaları hakkındaki bilgilerini KFK'lerle paylaşmaları bekleneceğinden, TSKB'nin çevresel değerlendirme prosedürleriyle ilgili iyi kapasiteli bir proje ekibi oluşturması önemlidir. Dolayısıyla, PIU olarak TSKB'ye verilecek destekle birlikte, önceki deneyimle ilgili olmaksızın KFK'lerin DB'nin işleyiş politikaları ve çevre ve sosyal etkileri hakkında ilgili ulusal mevzuatlar konusundaki algılarını değerlendirmek için KFK'lere kurumsal kapasite değerlendirmesi yapılması önerilmektedir. Eğer KFK'lerin kapasitesinin değerlendirme

koruma konularıyla ilgili düşük olduğunu gösterirse, TSKB'den eğitim vermesi beklenir. Bu eğitim TSKB'nin geliştirdiği bazı risk değerlendirme araçlarının kullanımını kapsayabilir.

39. KFK'lerle ilgili tespit edilen eksiklikler irdelenecek ve içerikleri DB tarafından hazırlanacak eğitim oturumlarıyla giderilecektir. İlk eğitim oturumu DB ve TSKB'nin PIU'su tarafından birlikte yapılandırılacak, ortak eğitim verilecektir. Eğitim programı KFK'lerden alınan geri bildirim göre daha sonraki aşamalarda optimize edilecek, gereğine göre TSKB ya da DB koruma uzmanı tarafından verilecektir. Kapasite değerlendirme araçları, değerlendirme sonuçları (iki aşamalı değerlendirme 1: PIU'ların başlangıç kapasite değerlendirmesi 2: eğitim sonrası kapasite değerlendirme sonucu) ve KFK'ler için belirlenen geliştirme önlemleri de periyodik, onay(no-objection) prensipli olarak Banka'yla paylaşılacak ve faaliyetler ilgili KFK'nin potansiyel koruma etkilerine sahip alt projeler için DB'nin fonlarını kredilendirmeye başlamasından önce gerçekleştirilecektir.

Ek 1: Çevresel Eleme ve Durum Tespit Formları

Çevresel Değerlendirme Eleme Formu ve Çevresel Durum Tespit Formları (mevcut tesislerde kullanılacak), aşağıda sırayla gösterilmiştir.

ÇEVRESEL DEĞERLENDİRME İZLEME FORMU			
(KFK tarafından doldurulacaktır)			
KFK			
ŞUBE			
Alt proje başlığı:			
Kısa Tanım	Alt projenin kısa tanımı (alt projenin niteliği, alt proje maliyeti, fiziksel boyut [tesis alanı, senelik üretim, vs.], herhangi bir mülk transferinin varlığı veya devam eden faaliyetler, genişletme planları [yeni yatırımın niteliği, tür veya üretim kapasitesi değişikliği] veya yeni inşaat: üretim üzerindeki potansiyel tahmini etki)		
Çevre ve Orman Bakanlığı – Türk Mevzuatı uyarınca Eleme Kategorisi	EK-I [ ]		
	EK-II [ ]		
	EKSİZ [ ]		
Türk Mevzuatına Göre Çevresel İzin	ÇED OLURLU [ ]		
	ÇED GEREKLİ DEĞİL [ ]		
	RESMİ İZNE GEREK YOK [ ]		
Dünya Bankası Koruma Önlemleri Politikalarına Göre Eleme Kategorisi	AŞAĞIDAKİ HALLERDE UYGUNSUZ:	KATEGORİ B	KATEGORİ C
	-Kategori A [ ]	[ ]	[ ]
	- Bu Kılavuzun B Eki kapsamında [ ]		
	- Baraj Güvenliğine İlişkin DB Politikasını Tetikliyor [ ]		
	- Uluslararası Su Yollarına İlişkin DB Politikasını Tetikliyor [ ]		
	- Gönülsüz Yeniden Yerleşime İlişkin DB Politikasını Tetikliyor [ ]		
Çevresel Değerlendirmeye ilişkin Sonraki Adımlar (alt proje uygun ise)	ÇYP var [ ]	ÇYP yok [ ]	ÇD Dokümanı Gerekli Değil (yalnız Kategori C projeler için)
	ÇYP yeterli [ ]	- ÇYP Gerekli [ ]	[ ]
	ÇYP yetersiz ve revize edilmeli [ ]	- Çevresel Kontrol Listesi Gerekli [ ]	
Halkın Katılımına ilişkin Sonraki Adımlar (alt proje uygun ise)	Halkın Katılımı (HK) Faaliyetleri ve Dokümanları yeterli	HK Faaliyetleri ve Dokümanları yeterli DEĞİL	HK Faaliyeti Gerekli Değil (yalnız Kategori C projeler için)
	[ ]	- Halkın katılımı toplantısı/çevresel belgelerin yayınlanması vs. vastasıyla halkın bilgilendirilmesi gerekli [ ]	[ ]
ÇYP ve HK Faaliyetlerinin Geliştirilmesi İçin Ek Yorumlar			
TARİH:			
KFK ÇEVRE UZMANI İMZALAR:	ALT BORÇLU İMZALAR:		

MEVCUT TESİSLER İÇİN ÇEVRESEL DURUM TESPİT FORMU					
(Alt borçlu tarafından doldurulacaktır)					
Alt borçlu:					
Alt proje başlığı:					
Yer	Organize Sanayi Bölgesi	[ ]			
	Endüstriyel Parsel	[ ]			
	Diğer (lütfen açıklayınız):	[ ]			
Kredinin kullanım amacı nedir?	Yatırım Finansmanı	[ ]			
	Lütfen kısaca açıklayınız (makine değişimi, izolasyon işleri vb.):				
	Diğer (lütfen açıklayınız):				
Finansman desteği yeni bir iş alanı veya üretim türünü mü destekleyecek (devam eden faaliyetlerden farklı olarak)?	HAYIR	EVET	Yanıt EVET ise, kısa bir açıklama veriniz.		
	[ ]	[ ]			
Geçerli Çevre Ruhsatları	ÇED Olumlu veya ÇED Gerekli Değildir	EVET	HAYIR	İLGİSİZ	
		[ ]	[ ]	[ ]	
	Emisyon İzni	EVET	HAYIR	İLGİSİZ	SONA ERMİŞ
		[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
	Atıksu Deşarjı	EVET	HAYIR	İLGİSİZ	SONA ERMİŞ
		[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
	Atıksu Bağlantısı	EVET	HAYIR	İLGİSİZ	SONA ERMİŞ
		[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
	Derin Deniz Deşarjı	EVET	HAYIR	İLGİSİZ	SONA ERMİŞ
		[ ]	[ ]	[ ]	[ ]
Tehlikeli Atık Depolama (Geçici)	EVET	HAYIR	İLGİSİZ	SONA ERMİŞ	
	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	
Tehlikeli Atık Nakliyesi	EVET	HAYIR	İLGİSİZ	SONA ERMİŞ	
	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	
Madencilik Tesisleri için Reklamasyon Planı	EVET	HAYIR	İLGİSİZ	SONA ERMİŞ	
	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	
Çevre e-İzni	EVET	HAYIR	İLGİSİZ	BAŞVURU YAPILMIŞ	
	[ ]	[ ]	[ ]	[ ]	
Bekleyen herhangi bir çevre cezası veya devam eden mahkeme davası/soruşturma var mı?	Diğer (lütfen açıklayınız):	Yanıt EVET ise, lütfen açıklayınız:			
	EVET	HAYIR			
	[ ]	[ ]			
TARİH:					
ALT BORÇLU					
İMZALAR:					

Ek 2: Finansmana uygun olmayan Kategori IV Alt borçlular / alt projeler

1. CITES sözleşmesi ile yasaklanmış olan vahşi yaşam ve ürünlerine ilişkin ticari işlemler;
2. Genetik olarak değiştirilmiş organizmaların doğal yaşama salıverilmesi;
3. Yasaklanmış böcek ve bitki öldürücü ilaçların imalatı, dağıtımı ve satışı;
4. Deniz ortamında gırgır ağıyla avlanma;
5. Radyoaktif ürünler;
6. Tehlikeli atık depolama, işleme ve yok edilmesi;
7. Montreal Protokolü kapsamında düzenlenmiş CFC'ler, halonlar ve diğer maddeleri içeren ekipman ve cihazların imalatı;
8. Ağırlık olarak yüzde 0.005'in üzerinde Poliklorobifenil (PCB'ler) içeren elektrikli cihazların imalatı;
9. Asbest içeren ürünlerin imalatı;
10. Nükleer reaktörler ve parçaları;
11. İşlenmiş veya işlenmemiş tütün ve
12. Tütün işleme makineleri.